

«ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҮШІНШІ МОДЕРНИЗАЦИЯСЫНДАҒЫ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ БІЛІМНІҢ РӨЛІ

ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯНЫҢ
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ

30-31 НАУРЫЗ 2017 ЖЫЛ, АЛМАТЫ Қ.

РОЛЬ ГЕОГРАФИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ТРЕТЬЕЙ МОДЕРНИЗАЦИИ КАЗАХСТАНА

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

30-31 МАРТ, 2017 ГОД, Г. АЛМАТЫ

23. Кожсахметов Б.Т., Мукалиев Ж.К., Сагымбай О.Ж. - Современные методы преподавания дисциплины «Фотограмметрия и дистанционное зондирование в Географии» для студентов специальностей география.....	72
24. Абилова А.Б., Дүйсебаева К.Ж. - Инновационные технологии: эволюция к новому качеству образования.....	75
25. Бектурганова А.Е., Абдыгалиева С.С. - Адамгершілік, адами құндылықтар туралы студенттерге кураторлық сабақты жүргізу әдістемесі.....	78
26. Бектурганова А. Е. – 5В090300- Жерге орналастыру мамандығы студенттеріне «Жер нарығы» пәнін жүргізу әдістемесі.....	79
27. Абдыгалиева С.С., Калиаскарова З.К. - Проектный метод в подготовке специалистов землеустройства.....	81
28. Калиаскарова З.К., Дүйсебаева К.Ж. - Особенности контроля знания по курсу «Экономическая и социальная география Казахстана».....	84
29. Ақашева Ә.С., Жұмабекова И.Д. - Кәсіби кәзірілеттілікті дамытудағы педагогикалық практиканың рөлі.....	86
30. Ақашева Ә.С., Зұлтыхаров Қ.Б. - Жоғарғы оқу орындарындағы студенттердің өзіндік жұмыстарын ұйымдастыруды жетілдіру жолдары.....	89
31. Ақашева Ә.С., Зұлтыхаров Қ.Б.- Болашақ педагогтардың креативтік әлеуетін жетілдіру әдістері.....	92
32. Ақашева А.С., Мақаш К.К., Зұлтыхаров Қ.Б. - География пәнін оқытудың тәрбиелік маңызы.....	94
33. Кожсахметов Б.Т., Мукалиев Ж.Қ. - «Жерді қашықтықтан зерделеу» пәні барысында қолданылатын инновациялық тәсілдер.....	97
34. Надыров Ш.М., Мылқайдаров Ә.Т.-Кешенді дала практикасы кезінде студенттерге географиялық білім берудің жолдарын көрсету.....	99
35. Мылқайдаров Ә.Т.- География сабағында тесттарды күрделендіру арқылы ойлау қабілетін жоғарылату.....	102

Секция 2

Подготовка картографов и геодезистов в свете современного требования мира

1. Бексеитова Р.Т., Кошим А.Г - Принципы формирования элективной части учебного плана магистратуры по специальности «картография»	105
2. Шмарова И.Н.-Анализ практики формирования картографической компетентности студентов на факультете географии и природопользования казну им. аль-Фараби.....	107
3. Веселова.Л.К- Системный подход при разработке типовых учебных программ магистратуры	112
4. Веселова.Л.К, Таукебаев.О.Ж- МООК по физической географии казахстана.....	114
5. Джангулова Г.К., Байдаулетова Г.К., Жалгасбеков Е.Ж., Туреханова В.Б.- Оқу бағдарламалары мен кәсіби стандарттарды құрастыру және қолданудың негізгі кезеңдері.....	117
6. Джангулова Г.К., Жалгасбеков Е.Ж., Туреханова В.Б.- Оқу бағдарламалары мен кәсіби стандарттарды құрастырудан қолдануға дейін.....	121
7. Джангулова Г.К., Жалгасбеков Е.Ж., Туреханова В.Б.- Инновационные технологии преподавания дисциплин в области геодезии.....	125
8. Сеитұлы.К- Геомеханикалық процесстердің дамуына әсер ететін факторлар және үйінді қиябеттеріндегі өзгерістері.....	129
9. Сеитұлы К.- Ранжирование факторы, влияющие на развитие геомеханических процессов и изменение в откосах отвалов.....	133
10. Касымканова Х.М., Джангулова Г.К., Байдаулетова Г.К. - Подготовка высококвалифицированных кадров в области геодезии	136

- В) тугай
- С) Соры
- Д) Плавни
- Е) Сазы

5. К какому типу относятся пустыни плато Устюрт и Бетпак-Дала?

- А) Песчаные
- В) Солончаковые
- С) Глинисто-щебнистые
- Д) Каменистые
- Е) Лессовидно-глинистые

Итогом успешного освоения МООК по данной дисциплине является оценка правильности свыше 50% ответа на представленные тестовые задания. Это дает возможность слушателям получить сертификат о успешном окончании МООК – «Физическая география Казахстана».

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Ә.С.Ақашева, К.Ж.Дүйсебаева. Географияны оқыту әдістемесі. Алматы. Қазақ университеті. 2013.173 б.
2. Кенжеахметұлы С. «Қазақ халқының салт-дәстүрлері» /Традиций и обряды казахского народа/.- Алматы: Кітап, 2004. 12-16 бб.
3. Қарашалова Д. Тәрбие берудің ұлттық және құқықтық негіздері. //Биология және салауаттылық негізі. 2006-№1,64-65 бб.

Джангулова Г.К.,Байдаулетова Г.К., Жалгасбеков Е.Ж., Туреханова В.Б.

Оқу бағдарламалары мен кәсіби стандарттарды құрастыру және қолданудың негізгі кезеңдері

Бұл мақалада кәсіби стандарттың ерекшеліктері мен артықшылықтары, заманауи квалификацияға талаптар бойынша актуалды ақпараттан тұратын құжаттың жаңа түрі ретінде қарастырылады. Мақала авторлары кәсіби стандарттарды актуалдандыру және оқыту стандарттары мен оқыту бағдарламаларын кәсіби стандарттардың, кәсіби оқыту түрлері және барлық деңгейлерінің талаптарын ескере отырып, құрастырудың алгоритмін ұсынады.

Оқытудың сапасы мақсатты дұрыс таңдаудан басталады, егер де адам керекті білімін алмаса жаңа технологияларды енгізуден бұл мәселені шешу мүмкін емес. Ол мақсаттарды тек ПОҚ қажеттеліктері мен мүдделеріне сүйеніп қарастыру дұрыс емес, өйткені оқыту жүйесі экономика және қоғаммен байланысын жоғалтпауы тиіс. Кәсіби оқыту сапасын қамтамасыздандыру міндеті шарты болып жұмыс беруші мекемелер мен қоғамдарды мақсаттарды қою, оқыту үрдісін нәтижелу және нәтижелерін бағалау жұмыстарына қосу. Қазіргі таңда бұл шартты орындау кәсіби стандарттарды құру және қолдану негізінде жүзеге асады (1-сурет).

1-сурет. Кәсіби стандарттар шарттарын орындау сұлбасы

ҚР кәсіби стандарттар 1990 жж. ортасына қарай құрастырыла бастады. Бұл үрдіске себепші бизнес бірлестігінің өкілдері болды. Кәсіби стандарттарды құру және тәжірибеге енгізу механизмдерін ұлттық квалификация жүйесінің элементі ретінде жасауда Қазақстанның өндірісшілер мен кәсіпкерлер одағы жетекшілігімен жүрді.

2012 жылы мемлекеттік институттар ұлттық квалификация жүйесін, кәсіби стандарт макетін, оны жасау әдістемесін, нақты жағдайда бекіту және қолдану ретін жасауға қатысу туралы саяси шешім қабылданған болатын.

Кәсіби стандарт құру кәсіби қызмет түрінің негізгі мақсатын анықтаудан басталады. Одан кейін оның құрылым талдау және жалпыланған еңбек функциялары ерекшеленеді.

Еңбек функцияларын анықтаудың белгісі, оның әрқайсысының жеке қызмет ретінде қарастыруымызда. Осылайша кәсіби стандарттарды құру кезінде қазіргі қызметтер тізбегін актуалдандырып, олардың квалификациясын анықтауға және сипаттауға, және де оларды қызмет ретінде институттандыруға мүмкіндік туды.

Жұмыс берушінің талаптарына сай жоғарғы біліктілікті жұмысшыларды дайындауға негізделетін кәсіби білім беру үлгісі еңбек нарығына маңызды болып табылады. Алайда білім берудің одан басқа да функциялары бар: студенттерді әлеуметтендіру, адамдарды әлеуметтік-экономикалық және мәдени өмірге қатысу мүмкіндігін жоғарылату. Осылайша, кәсіби және білім беру стандарттар, білім беру бағдарламаларының тура байланысты емес. Сондықтан білім беру бағдарламаларына өзгертулер жасау керек. Бұл жұмыс кәсіби білім берудің сапасын арттыруға бағытталған, және де оның жан жақтылығын, еңбек нарығының шарттарына дайын болуын қамтамасыздандырады.

Кәсіби стандарттардың негізінде білім беру стандарттары мен бағдарламаларын жанарту нәтижелі іс әрекетті талап етеді, яғни қандай да бір алгоритмнің орындалуынан тұрады. Оның негізгі қадамдары 1-кестеде көрсетілген.

1- кесте– Кәсіби стандарттардың негізгі кезеңдері

Жұмыс (эксперттік) тобын құру		
Еңбек функциясының базалық тізбегін құру	Еңбек функцияларының тізбегін талқылау, білім мен біліктілікті анықтау, квалификациялық деңгейлерді нақтылау	Кәсіби стандарттардың жобасын құру
		Ішкі экспертиза
		Кәсіби стандарттарды талқылау
		Кәсіби стандарттарды жетілдіру
		Кәсіби стандарттарды ішкі келістіру
		Қорытынды редакциялауды дайындау
	Мекемеде сауалнама жүргізу үшін еңбек функциясының базалық тізбегімен, білімдер және біліктілік анкетасын құру	Еңбек функцияларының базалық тізбегімен анкетаны құрастыру
		Қызметкерлерге сауалнама жүргізу
		Сауалнама нәтижелерін өңдеу
		Кәсіби стандарттарды құру
		Ішкі экспертиза
		Кәсіби стандарттарды жетілдіру
		Салалық деңгейде талқылау
		Кәсіби стандарттарды келістіру, экспертиза жасау және бекіту

«Қазақстан Республикасындағы білім беру туралы» заңына сәйкес кәсіби қайта дайындау бағдарламасы кәсіби қызметтің жаңа түрін орындау үшін, жаңа квалификация игеруге керекті компетенцияларды алуға бағытталған. Оларды анықтауға кәсіби стандарттар қолданылады. Кәсіби қайта дайындау бағдарламасының аясында тыңдаушы көбінесе бір жалпыланған еңбек функциясын орындауға дайындалады.

Аймақтық сауда нарығының талаптарына сәйкес алдыңғы қатарлы мамандар дайындау керек:

- компетенцияның сәйкес деңгейі бар;
- өз мамандығын еркін негрен;
- өндірістік үрдіс өзегісіне тез арада дағдылана алатын.

Білім берудің модернизация стратегиясына сәйкес үшінші кезеңдегі стандарттарда білім беруге компетенциялық тұрғысынан қарауды іске асыру туралы жарияланған.

Қазіргі заманғы психологиялық және педагогикалық әдебиеттерде зерттеу мәселелерін шешу арнайы дамыту ортасында жүруі тиіс екені көрсетілген. Бұл ортада студент өзіндік оқу және дамуына стимул алады.

Бағдарламаның мазмұнын анықтау кезінде, білім беру және кәсіби стандарттар негізінде анықталған, оқыту нәтижелерінен бастаған маңызды, сондықтан барлық компетенцияларды құрауды қамтамасыздандыратын оқу және өндірістік практика

бағдарламаларын жасау дұрыс. Жасалған жұмыс нәтижесінде оқыту бағдарламасының теориялық бөлігінің құрылымы анықталады. Ол үшін қандай білім мен біліктілік қандай компетенция және компетенцияның қай тобына кіретінін түсіну керек.

Көптеген зерттеулерге сүйенсек, әр оқу орынының өзіндік білім беру ортасының болатынын айтуға болады. Білім беру ортасын ерекшелеу негізінде сол ортаны оңтайлы ұйымдастыру мақсатын көруге болады. Білім беру ортасын талдау зерттеу ортасын анықтауға мүмкіндік береді (2-сурет).

2-сурет. Тәжірибелі-бағдарланған маман үлгісі

Білім беру үрдісінде кәсіби стандарттарды қолдану оқу қызметін өзгертеді, студенттерді интеллектуалды дамуға бағыттайды. Негізгі оқыту, және де кәсіби қайта дайындау бағдарламалары үшін кәсіби стандарттар, білім мен біліктілікті нақтылайтын қосымша болып табылады.

Бағдарламаның теориялық бөлігінің құрылымына пәндер, модульдер, қолданбалы және фундаменталды сипаттағы курстар кіретін болады. Осының негізінде әр пәндер, модульдер, курстар бағдарламалары жасалады.

Білім беру саласында кәсіби стандарттарды қолдану мәселесі қиын мәселе болғанымен, орындауға болатын мәселе. Кәсіби стандарттарды, білім беру стандарттары және бағдарламаларын ұштастыру бойынша жұмыс, терең талдауды талап етеді. Ең маңыздысы білім беру саласындағы барлық қатысушылардың кәсіби білім беру нәтижелері мен мазмұны бойынша ұсыныстарды формалды емес жаңартуға ынталы болуы керек.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1 Разработка и применение профессиональных стандартов: словарно-справочное пособие / Авт.Ассост.: Лейбович А.Н., Волошина И.А., Новиков П.Н., Зуев

В.М.,Прянишникова О.Д., КосаковскаяЕ.И.,Блинов В.И., Батрова О.Ф., Есенина Е.Ю.,Факторович А.А. М.: Перо, 2014. 33 б.

2. Гвоздева Е. Е. Практико-ориентированные подходы к обучению. Технология исследовательского обучения в учреждениях профессионального образования [Текст] / Е. Е. Гвоздева // Молодой ученый. — 2014. — №6.3. — б. 21-25.

3. Гараев В.М., Куликов С.И., Дурко Е.М. Принципы модульного обучения // Вестник высшей школы. – 2009. - № 8. – б.30-33.

4. Пахомова Е.М. Модульно-рейтинговая система обучения как одна из развивающих технологий обучения. <http://www.tgc.ru>

5. Пономарева Л.Н. Обзорный анализ применения модульного обучения в процессе профессиональной подготовки специалистов в вузе. <http://science.nstu.ru/hs/09>.

6 Формирование Национальной системыквалификаций: сборник нормативных документов. М.: Перо, 2014. 72 б.

7. Лейбович А.Н., Прянишникова О.Д. Профессиональные стандарты: краткий обзорзарубежного опыта // ПромышленникРоссии. 2008. № 3. б. 37–41.

8. Блинов В.И., Батрова О.Ф., ФакторовичА.А. Разработка профессиональных стандартов в области образования и науки:проблемы и перспективы // Дополнительное профессиональное образование встране и мире. 2013. № 4(4).б. 14–25.

Джангулова Г.К., Жалгасбеков Е.Ж., Туреханова В.Б.

Оқу бағдарламалары мен кәсіби стандарттарды құрастырудан қолдануға дейін

Бұл мақалада кәсіби стандарттың ерекшеліктері мен артықшылықтары, заманауи квалификацияға талаптар бойынша актуалды ақпараттан тұратын құжаттың жаңа түрі ретінде қарастырылады. Мақала авторлары кәсіби стандарттарды актуалдандыру және оқыту стандарттары мен оқыту бағдарламаларын кәсіби стандарттардың, кәсіби оқыту түрлері және барлық деңгейлерінің талаптарын ескере отырып, құрастырудың алгоритмін ұсынады.

Оқытудың сапасы максатты дұрыс таңдаудан басталады, егер де адам керекті білімін алмаса жана технологияларды енгізуден бұл мәселені шешу мүмкін емес. Ол максаттарды тек ПОҚ қажеттеліктері мен мүдделеріне сүйеніп қарастыру дұрыс емес, өйткені оқыту жүйесі экономика және қоғаммен байланысын жоғалтпауы тиіс. Кәсіби оқыту сапасын қамтамасыздандыру міндеті шарты болып жұмыс беруші мекемелер мен қоғамдарды максаттарды қою, оқыту үрдісін нәтижелі және нәтижелерін бағалау жұмыстарына қосу. Қазіргі таңда бұл шартты орындау кәсіби стандарттарды құру және қолдану негізінде жүзеге асады (1-сурет).